

Norsk Ornitologisk Forening (NOF) avd. Buskerud

c/o Steinar Stueflotten
Damenga 19
N-3032 Drammen

Telefon: 913 34 123 (+ 47)

e-post: buskerud@birdlife.no internett: www.birdlife.no

Deres referanse:
Sak 8/2021

Deres
kontaktperson:
Anne Kristine
Normann

Vår kontaktperson: Dato: 07.03.21
Marius von Glahn

Sigdal kommune
Borgestubakken 2
3350 Prestfoss
Epost: postmottak@sigdal.kommune.no

Høringsuttalelse fra Norsk Ornitologisk Forening avd. Buskerud til saken:

«Forslag til planprogram – kommuneplanens samfunnsdel 2022-2035».

Det vises til følgeskrivet fra Sigdal kommune datert 08.02.2021 med overskriften «*Planprogram til kommuneplanens samfunnsdel 2022-2025 på høring*».

Fastsatt svarfrist er 21.03.2021.

Norsk ornitologisk forening (NOF)

NOF ble stiftet i 1957 og er en frivillig naturvernorganisasjon med omtrent 12 000 medlemmer i hele landet som fokuserer på fugler og fuglevern.

Fylkesavdelingen i tidligere Buskerud fylke representerer ca. 430 medlemmer.

NOF sentralt er del av BirdLife International som har over 10 millioner medlemmer og støttespillere i 4000 avdelinger over hele verden.

En viktig del av foreningens arbeid er å være bindeledd mellom fugleinteresserte over hele landet.

Gjennom årene har bevaring av fugleartene og deres leveområder blitt mer sentralt og nødvendig i foreningens arbeid.

Fugleliv i Sigdal kommune

I Sigdal kommune er det registrert **173 fuglearter totalt**. Herav er **39 klassifisert som truede arter** og oppført på den **norske rødlisten** (sml. Vedlegg «*Liste over fuglearter registrert i Sigdal kommune. Status 04.03.2021*»). Truede arter er arter som står i fare for å dø ut.

Det må påpekes at listen av registrerte fuglearter i Sigdal kommune er ikke uttømmende. Sammenlignet med andre kommuner i tidligere Buskerud er rapporteringsaktiviteten i Sigdal kommune via våre medlemmer forholdsvis liten og datagrunnlaget fremstår derfor som mangelfullt.

Siden om lag 72 % av kommunens areal er dekket av skog er det ikke overraskende at de fleste artene som er registrert i Sigdal kommune er arter som trives i dette habitatet. Våtmarksfugl er hovedsakelig registrert i og ved Soneren og Solevatnet.

Omtrent 20 % av kommunearealet utgjøres av fjell. Aktuell forskning viser at bestandene av fjellfugler har blitt redusert med 10 prosent over hele Europa siden årtusenskiftet. Årsakene til dette er sammensatte, men i tillegg til klimaendringer er utbygging i form av vind- og vannkarftanlegg (inkl. kraftlinjer og veier) og hyttebygging tiltak med negative konsekvenser for fugle- og dyrelivet.

Forskningsresultatene sammenstiller bestandstrender for europeiske fjellfugler. Mange fjellarter som er i tilbakegang er kjente og kjære innslag i den norske fjellheimen. Av disse artene kan nevnes lirype, fjellrype, gjøk, heipiplerke, gråsisik, bjørkefink, lappspurv, sivspurv og snøspurv. Fjellområdene i Sigdal kommune representerer et egnet leveområde for flere av disse artene (Referanse: <https://www.nina.no/Aktuelt/Nyhetsartikkel/ArticleId/4668/Urovekkende-utvikling-forfjellfuglene-i-Europa>).

Derfor ønsker NOF avd. Buskerud å tilråde kommunen til å innta en restriktiv holdning når det gjelder alle former for utbygging i og nær uberørte fjellområder. Vi vil også peke på at det samme må gjelde våtmarksområder som er en svært begrenset arealressurs i Sigdal.

FNs bærekraftsmål

Regjeringen vedtok 14.05.19 «Nasjonale forventninger til regional- og kommunal planlegging 2019-2023». Styringsdokumentet vektlegges FNs 17 bærekraftsmål og Norge har sluttet seg til disse. FNs 17 bærekraftsmål skal være det politiske hovedsporet for å ta tak i vår tids største utfordringer på både regional og nasjonal forvaltningsnivå.

I planprogrammet heter det at: «*Bærekraftsmålene skal [...] være en del av grunnlaget for samfunns- og arealplanleggingen i kommunene.*»

NOF avd. Buskerud stiller seg derfor svært positivt til at Sigdal kommune implementerer FNs bærekraftsmålene i planprogrammet til kommuneplanens samfunnsdel.

Nasjonale forventninger og fritidsbebyggelse

Under punkt 3.4 i planprogrammet påpeker kommunen at Sigdal kommune er preget av å være en hyttekommune med et allerede stort utbyggingspress. Til tross for at kommunen er klar over dette utbyggingspresset ønsker kommunen å legge til rette for ca. 4000 daa til ny fritidsbebyggelse til fritids- og turistformål. Er dette bærekraftig?

NOF avd. Buskerud stiller seg kritisk til ytterligere nedbygging av naturarealer i Sigdal som allerede er preget av et stort utbyggingspress som kommunen selv skriver. NOF avd. Buskerud oppfordrer kommunen til å innta en restriktiv holdning når det gjelder utbyggingsplaner i naturarealer. Spesielt gjelder dette for fjell- og våtmarksområder.

Nedbygging av naturarealer og arealendringer gjelder sammen med klimaendringene som den største trusselen mot natur og arts mangfold i Norge. Et arts mangfold som ikke bare er 'vårt', men som vi deler med andre land. Vi ønsker jo ikke at vinteroppholdsstedene og trekklokalitene sør for Norge skal bygges ned.

En realisering av utbyggingsplanene ved Djupsjøen og Tempelseter vil oppleves som paradoksalt, fordi Sigdal kommune forplikter seg i planprogrammet til å følge FNs bærekraftsmålene samtidig som kommunen ønsker å bygge ut verdifulle og sårbare naturarealer.

FNs bærekraftsmål nr. 15.4 er definert som følgende: «*Innen 2030 bevare økosystemer i fjellområdet, inkludert det biologiske mangfoldet der, slik at de skal bli bedre i stand til å bidra til en bærekraftig utvikling.*»

I planprogrammet har Sigdal kommune valgt dette målet som et av satsingsområdene. At kommunen allikevel ønsker å legge opp til videre nedbygging av naturarealer i fjellet er ikke forenlig med dette bærekraftsmålet.

SABIMA informerer om at for hele 9 av 10 arter som er på rødlisten fremstår arealendringer som hovedtrusselen (kilde: <https://www.sabima.no/hva-truer-naturen/arealendringer/>). Nedbygging av leveområder utgjør en av de største trusselfaktorene for vårt biologiske mangfold (ref. Meld. St. 33 (2012-2013) «Klimatilpasning i Norge»).

NOF avd. Buskerud mener derfor at videre nedbygging av verdifulle og sårbare naturarealer i en kommune som allerede er preget av et sterkt utbyggingspress, undergraver både FNs direktiver og regjeringens direktive som kommunen har forpliktet seg til å følge.

Hvordan vil kommunen sikre at den økende trafikken i området med lastebiltransporter, massehåndtering og gravearbeider med anleggsmaskiner ifb. tomteopparbeidelser, legging av vann- og strømledninger, etablering av utfartsparkeringsplasser, ikke vil forringe naturkvalitetene i en kommune som allerede er preget av et sterkt utbyggingspress?

De fleste hyttene som bygges i dag byr på de samme kvalitetene som et bolighus med vann, strøm og kloakk. NOF avd. Buskerud stiller seg kritisk til en utbyggingspraksis hvor det etableres tilnærmet permanente bosettinger i naturarealer i denne skalaen planprogrammet legger opp til.

En gjennomsnittshytte legger beslag på om lag én dekar tomteareal. I tillegg kommer veier og annen infrastruktur, både til selve hyttebyggingen og for å betjene økende trafikk mellom byene og hytteområdene, noe trafikkmønsteret i Buskerud allerede er sterk preget av. Økt biltrafikk bidrar til høyere CO₂-utslipp og avrenning av mikroplast og miljøgifter fra veibanen.

Bærekraft inkluderer en reduksjon av klimagassutslipp

Et tiltak for å redusere klimagassutslipp er biotopvern gjennom bevaring av våtmark!

En spesiell rolle tilkommer myr. Myrene er ikke bare potensiell leveområde for diverse fuglearter og levested for mange andre viktige planter og dyr men fremstår samtidig som en av de mest betydningsfulle terrestriske CO₂-lagrene som lagrer nytt karbon hvert eneste år.

Drenert myr er en større kilde til CO₂-utslipp enn både naturlig og restaurert myr.

I følge Miljødirektoratet står 10 naturtyper av myr oppført som truet på norsk rødliste for naturtyper.

En ødeleggelse av myrområdene ville stå stikk i strid regjeringens initiativ om å restaurere myrområder rundt om i landet. Mer informasjon om viktigheten av intakte myrområder finnes under nettadressene:

<https://www.sabima.no/trua-natur/myr/>

og

<https://www.regjeringen.no/no/tema/klima-og-miljo/naturmangfold/innsiktsartikler-naturmangfold/vatmark/id2339659/>

For å kunne etterkomme FNs bærekraftsmålene og for å støtte regjeringens intensjon om å bevare norsk våtmark mener NOF avd. Buskerud at Sigdal kommune bør innta en restriktiv holdning når det kommer til nedbygging eller drenering av våtmark.

(Regjeringen informerer om betydningen av våtmark under nettadressen:

<https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/vatmarkene-truet-av-utbygging/id2601702/>

og under nettadressen:

<https://www.regjeringen.no/contentassets/baf3d13f3070419eb602b9d26903465b/verdien-av-okosystemtjenester-i-vatmark-menon-publikasjon-42-2018.pdf>).

FNs bærekraftsmål 15

I planprogrammet begrunner Sigdal kommune valget av FNs bærekraftsmål 15 med følgende:

«Målet er valgt fordi kommunen har store naturressurser – både i bygda og i fjellet – som må sikres en bærekraftig forvaltning. Kommunen har ansvar for å ivareta en bærekraftig areal-, bolig-, fritids- og transportplanlegging. Det skal være en balanse mellom vekst og vern.»

NOF avd. Buskerud støtter denne holdningen fullt ut, og ser positivt på at kommunen viser viljen til å ta ansvar for de store naturressursene i kommunen.

I planprogrammet heter det at Sigdal kommune er en hyttekommune som er under sterk utbyggingspress, noe som viser at arealdisponeringen befinner seg i en ubalanse hvor utbyggingsinteresser veier tyngre enn verneinteressene.

For å oppnå den balansen mellom vekst og vern som Sigdal kommune sikter til, mener NOF avd. Buskerud at Sigdal kommune må prioritere verneinteressene og skjerme uberørte naturarealer for videre utbygging.

I planprogrammet beskrives nærmere at FNs bærekraftsmål 15 skal: *«Beskytte, gjenopprette og fremme bærekraftig bruk av økosystemer, sikre bærekraftig skogforvaltning, stanse og reversere landforringelse samt stanse tap av artsmangfold».*

For å etterkomme kravet om bærekraftig skogforvaltning kombinert med stanset tap av artsmangfold tilrårer NOF avd. Buskerud en systematisk kartlegging av både leikplasser for skogshøns (orrugl og storfugl) og reirplasser for rovfugl i Sigdal kommune for å vurdere etableringen av hensynssoner med enten hogstforbud eller plukkhogst utenom hekketiden rundt aktuelle lokaliteter. Strategien er forenlig med FNs bærekraftsmål 15.2, 15.4 og 15.5 som kommunen har valgt ut som satsingsområder i respektiv planprogramm.

Simoa, Eggedøla og Storelva

Både Simoa, Eggedøla og Storelva representerer sentrale naturelementer i Sigdal kommune.

Spesielt deltaområdene nord i Solavatnet og Soneren er kjent som viktige våtmarkslokaliteter som er meget viktige for både rastende og hekkende våtmarksfugl. Opprettelsen av Solavatnet naturreservat vitner om dette og at det er av nasjonal interesse å sikre dette området.

Kantvegetasjonen til elvene er viktige leveområder for mange fugle- og pattedyrarter og har en naturlig erosjonsforebyggende effekt (klimatilpasning mtp. ekstremnedbør).

Dessuten tiltrekker kantvegetasjonen insekter som er næringsgrunnlaget for mange småfuglarter. Tettheten av fuglereir i kantvegetasjonen langs vassdrag kan være svært høy. Kantvegetasjonen er også viktig for liv i elva.

NOF avd. Buskerud mener at det er viktig at kantvegetasjonen langs elvene og deres naturlige løp må bevares for fremtiden! Denne intensjonen vil være en implementering av FNs bærekraftsmål 15.1, og anbefaler kommunen å definere en fast buffersone rundt vassdrag med årssikker vannføring i fremtidige plansaker (sml. pbl § 1-8 Forbud mot tiltak mv. langs sjø og vassdrag)

NOF avd. Buskerud vil gjerne vise til NVEs nye veileder «*Kantvegetasjon langs vassdrag*» publisert februar 2019. Under punkt 4.2 (side 12) gir veilederen gode eksempler på hvilke konkrete tiltak kommunen kan iverksette for å ivareta kantvegetasjoner langs vassdrag og hvordan aktuell lovverk er berørt. Veilederen gir også gode eksempler på hvordan Bærum kommune har implementert aktuelle vedtak i kommuneplanens arealdel.

(Referanse til NVEs veileder: <https://www.nve.no/nytt-fra-nve/nyheter-skred-og-vassdrag/ny-veileder-om-vegetasjonen-langs-vassdrag/>).

Bidrag til hjemmeside

NOF avd. Buskerud tilbyr seg til å bidra med innspill til hjemmesiden: <https://www.sigdal.kommune.no/index.php>

Det bør være mulig å løfte naturverdiene i Sigdal kommune tydeligere opp og frem (det fortjener de!), noe som kan være av interesse for turister som besøker kommunen.

For besøkende av hjemmesiden til Sigdal kommune kan det være nyttig å finne tilgang til nettsidene av naturvernforeninger som finnes i kommunen.

Ved å vise til nettsiden til Norsk Ornitologisk Forening kan innbyggerne følge med på aktuelle naturvernsaker i regionen.

Aurskog-Høland kommune motiverer innbyggerne sine til å delta på den årlige Hagefugltellingen i regi av Norsk Ornitologisk Forening (se følgende link til kommunesiden: <https://www.ahk.no/nyheter2/bli-med-pa-hagefugltellingen/>).

NOF avd. Buskerud vil gjerne foreslå at også Sigdal kommune opplyser innbyggerne om dette prosjektet på hjemmesiden sin.

Sigdal kommune har også muligheten til å stimulere skoler, barnehager og foreninger til fuglekasseverksteder i samarbeid med Naturvernforbundet, Miljøagentene eller Norsk Ornitologisk Forening. Mer informasjon om prosjektet «Oppdrag fuglekasse» finner kommunen under følgende nettsadresse:

<https://www.oppdragfuglekasse.no/sknadsskjema-aktivitetstilskudd>

Forslag til nye satsingsområder

FNs bærekraftsmål «Stoppe klimaendringene»

NOF avd. Buskerud vil gjerne foreslå en implementering av et nytt satsingsområde som sikter til beskyttelse og sikring av våtmark og eksisterende verneområder mot inngrep og forstyrrelser. Satsingsområdet kan relateres til FNs bærekraftsmål «Stoppe klimaendringene».

NOF avd. Buskerud ønsker å tilråde Sigdal kommune om å inkludere dette bærekraftsmålet i planprogrammet for samfunnsdelen.

Kommunedelplan for naturmangfold.

Et annet satsingsområde NOF avd. Buskerud ønsker å tilråde er implementeringen av en kommunedelplan for naturmangfold. En kommunedelplan for naturmangfold kan være et godt verktøy for å få oversikt over naturmangfoldet i kommunen og prioritere arealbruk og tiltak. Mange norske kommuner går nå foran og etablerer kommunedelplaner for naturmangfold. Deriblant Viken-kommunene Hol, Nordre Follo og Fredrikstad.

Miljødirektoratets veileder (sist oppdatert i desember 2020) gir råd om hvordan kommunene kan ta vare på verdifull natur i kommunal planlegging:

<https://www.miljodirektoratet.no/myndigheter/arter-og-naturtyper/kommunedelplaner-for-naturmangfold/>.

NOF avd. Buskerud mener at en kommunedelplan for naturmangfold vil være et viktig og riktig verktøy for Sigdal kommune som viser til sine store naturressurser i forslaget til planprogram.

Oppføring som høringsinstans

Siden NOF avd. Buskerud ikke har mottatt denne høringssaken direkte ønsker vi hermed å bruke anledningen for å be Sigdal kommune om å bli registrert som høringsinstans i aktuelle høringssaker.

NOF avd. Buskerud ønsker Sigdal kommune lykke til med det videre arbeidet!

Med vennlig hilsen,

Marius von Glahn
naturvernkontakt
Tlf.: 991 60 745

Steinar Stueflotten
styreleder
Tlf.: 913 34 123

**Vedlegg: Liste over fuglearter registrert i Sigdal kommune. Status 2019 –
kilde: <http://nofbuskerud.net/Buskskvetten/Arkiv/2020/Artsliste-Buskerud-2019.pdf>)**

Navn	Vitenskapelig Navn	Rød- og fremmedartsliste
knoppsvane	Cygnus olor	
sangsvane	Cygnus cygnus	
kortnebbgås	Anser brachyrhynchus	
grågås	Anser anser	
kanadagås	Branta canadensis	SE
hvitkinngås	Branta leucopsis	
sædgås	Anser fabalis	VU
ringgås	Branta bernicla	
brunnakke	Mareca penelope	
krikkand	Anas crecca	
amerikakrikkand	Anas carolinensis	
stokkand	Anas platyrhynchos	
stjertand	Anas acuta	VU
taffeland	Aythya ferina	
toppand	Aythya fuligula	
bergand	Aythya marila	VU
ærfugl	Somateria mollissima	NT
svartand	Melanitta nigra	NT
sjøorre	Melanitta fusca	VU
kvinand	Bucephala clangula	
lappfiskand	Mergellus albellus	VU
siland	Mergus serrator	
laksand	Mergus merganser	
vaktel	Coturnix coturnix	NT
jerpe	Tetrastes bonasia	
lirype	Lagopus lagopus	NT
fjellrype	Lagopus muta	NT
orrfugl	Tetrao tetrix	
storfugl	Tetrao urogallus	
smålom	Gavia stellata	
storlom	Gavia arctica	
dvergdykker	Tachybaptus ruficollis	VU
toppdykker	Podiceps cristatus	NT
horndykker	Podiceps auritus	VU
storskarv	Phalacrocorax carbo	
gråhegre	Ardea cinerea	
vepsevåk	Pernis apivorus	NT
glente	Milvus milvus	
havørn	Haliaeetus albicilla	
myrhauk	Circus cyaneus	EN
hønehauk	Accipiter gentilis	NT

spurvehauk	Accipiter nisus	
musvåk	Buteo buteo	
fjellvåk	Buteo lagopus	
kongeørn	Aquila chrysaetos	
fiskeørn	Pandion haliaetus	NT
tårnfalk	Falco tinnunculus	
dvergfalk	Falco columbarius	
lerkefalk	Falco subbuteo	NT
jaktfalk	Falco rusticolus	NT
vandrefalk	Falco peregrinus	
munkegribb	Aegypius monachus	
åkerrikse	Crex crex	CR
trane	Grus grus	
tjeld	Haematopus ostralegus	
heilo	Pluvialis apricaria	
vipe	Vanellus vanellus	EN
dverglo	Charadrius dubius	NT
sandlo	Charadrius hiaticula	
boltit	Charadrius morinellus	
småspove	Numenius phaeopus	
storspove	Numenius arquata	VU
strandsnipe	Actitis hypoleucos	
skogsnipe	Tringa ochropus	
gluttsnipe	Tringa nebularia	
grønnstilk	Tringa glareola	
rødstilk	Tringa totanus	
rugde	Scolopax rusticola	
enkeltbekkasin	Gallinago gallinago	
	Chroicocephalus	
hettemåke	ridibundus	VU
fiskemåke	Larus canus	NT
sildemåke	Larus fuscus	
gråmåke	Larus argentatus	
lomvi	Uria aalge	CR
bydue	Columba livia domestica	
skogdue	Columba oenas	
ringdue	Columba palumbus	
gjøk	Cuculus canorus	NT
haukugle	Surnia ulula	
spurveugle	Glaucidium passerinum	
kattugle	Strix aluco	
snøugle	Bubo scandiacus	EN
hubro	Bubo bubo	EN
hornugle	Asio otus	
jordugle	Asio flammeus	
perleugle	Aegolius funereus	

nattravn	Caprimulgus europaeus	
tårnseiler	Apus apus	
hærfugl	Upupa epops	
vendehals	Jynx torquilla	
gråspett	Picus canus	
grønnspekk	Picus viridis	
svartspett	Dryocopus martius	
flaggspekk	Dendrocopos major	
hvitryggspekk	Dendrocopos leucotos	
dvergspett	Dendrocopos minor	
tretåspett	Picoides tridactylus	
sanglerke	Alauda arvensis	VU
fjellerke	Eremophila alpestris	
sandsvale	Riparia riparia	NT
låvesvale	Hirundo rustica	
taksvale	Delichon urbicum	NT
trepierke	Anthus trivialis	
heipierke	Anthus pratensis	
gulerle	Motacilla flava	
vintererle	Motacilla cinerea	
linerle	Motacilla alba	
sidensvans	Bombycilla garrulus	
fossekall	Cinclus cinclus	
gjerdesmett	Troglodytes troglodytes	
jernspurv	Prunella modularis	
rødstrupe	Erithacus rubecula	
blåstrupe	Luscinia svecica	NT
rødstjert	Phoenicurus phoenicurus	
buskskvett	Saxicola rubetra	
steinskvett	Oenanthe oenanthe	
ringtrost	Turdus torquatus	
svarttrost	Turdus merula	
gråtrost	Turdus pilaris	
måltrost	Turdus philomelos	
rødvingetrost	Turdus iliacus	
duetrost	Turdus viscivorus	
gulsanger	Hippolais icterina	
møller	Sylvia curruca	
tornsanger	Sylvia communis	
hagesanger	Sylvia borin	
munk	Sylvia atricapilla	
bøksanger	Phylloscopus sibilatrix	
gransanger	Phylloscopus collybita	
løvsanger	Phylloscopus trochilus	
fuglekonge	Regulus regulus	
gråfluesnapper	Muscicapa striata	

svarthvit	Ficedula hypoleuca	
fluesnapper	Aegithalos caudatus	
stjertmeis	Cyanistes caeruleus	
blåmeis	Parus major	
kjøttmeis	Periparus ater	
svartmeis	Lophophanes cristatus	
toppmeis	Poecile montanus	
granmeis	Sitta europaea	
spettmeis	Certhia familiaris	
trekryper	Lanius collurio	
tornskate	Lanius excubitor	
varsler	Garrulus glandarius	
nøtteskrike	Perisoreus infaustus	
lavskrike	Pica pica	
skjære		
nøttekråke, underarten	Nucifraga caryocatactes	
caryocatactes	caryocatactes	
kornkråke	Corvus frugilegus	NT
kråke	Corvus cornix	
ravn	Corvus corax	
stær	Sturnus vulgaris	NT
gråspurv	Passer domesticus	
pilfink	Passer montanus	
bokfink	Fringilla coelebs	
bjørkefink	Fringilla montifringilla	
grønnefink	Chloris chloris	
stillits	Carduelis carduelis	
grønnsisik	Carduelis spinus	
tornirisk	Carduelis cannabina	
bergirisk	Carduelis flavirostris	NT
gråsisik	Acanthis flammea	
brunsisik	Acanthis cabaret	
polarsisik	Acanthis hornemanni	
båndkorsnebb	Loxia leucoptera	
grankorsnebb	Loxia curvirostra	
furukorsnebb	Loxia pytyopsittacus	
rosenfink	Carpodacus erythrinus	VU
konglebit	Pinicola enucleator	
dompap	Pyrrhula pyrrhula	
	Coccothraustes	
kjernebiter	coccothraustes	
snøspurv	Plectrophenax nivalis	
gulspurv	Emberiza citrinella	NT
sivspurv	Emberiza schoeniclus	NT